

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף ס"ה

לעיל הובאה מחלוקת רבי עקיבא וחכמים, האם כשאדם מוכר דבר מוכרו בעין יפה או בעין רעה, שלדעת רבי עקיבא מוכר בעין יפה מוכר ולכן כשמוכר בית ומשייר לעמו בור ודוּת, לא משייר לעצמו דרך יחד עמו, כי הוא מוכר בעין יפה את הכל, ולהפך כשמוכר רק בור ודוּת הוא מוכר עמו בעין יפה אף דרך.

אך לדעת חכמים מוכר בעין רעה מוכר, ולכן כשהוא מוכר בית ומשייר לעצמו בור ודוּת הוא משייר לעצמו אף דרך, ולהפך כשמוכר בור ודוּת ואינו מוכר את הבית הוא מוכר בעין רעה ולא מוכר עמו דרך לבור והדוּת.

ואמר רב הונא בשם רב שהלכה כדברי חכמים שמוכר בעין רעה מוכר. ורב ירמיה בר אבא אמר בשם שמואל שהלכה כרבי עקיבא שמוכר בעין יפה מוכר.

ושאל רב ירמיה בר אבא את רב הונא שהרי פעמים רבות אמרתי לפני רב שהלכה כרבי עקיבא ולא אמר לי דבר. ושאל אותו רב הונא כיצד הוא שנה את מחלוקתם של רבי עקיבא וחכמים, והשיב לו רב דימי שהוא שנה שלדעת חכמים מוכר בעין יפה מוכר ולדעת רבי עקיבא מוכר בעין רעה מוכר. והשיב לו שלכן הוא לא אמר לך דבר, כי הוא שנה הפוך ממנו, ולכן למעשה אף לפי דבריו ההלכה היא שמוכר בעין רעה מוכר.

ואמר רבינא לרב אשי שרב ושמואל שנחלקו האם הלכה כרבי עקיבא שכמור בעין יפה מוכר או כחכמים שמוכר בעין רעה מוכר, הולכים לשיטתם שנחלקו לגבי דין נוסף, שרב נחמן אמר בשם שמואל שאחים שחלקו בירושה, אין להן לא דרך זה על זה, ולמשל אם נטל אחד מהם חלקו בירושה שדה חיצונית ואחד שדה פנימית יותר, אין בעל השדה הפנימית יכול ללכת בחיצונית כדי להגיע לשדהו, וכן אין לאחד מהם להעמיד סולם בחצירו של השני כדי להגיע לביתו, ואין להם זכות לפתוח חלונות אחד לשני, ולא להעביר אמת המים לשדהו של אחד דרך שדהו של השני. והוסיף שמואל שיש להיזהר לפסוק כך כי כך ההלכה.

ושמואל לשיטתו שסובר שהלכה כרבי עקיבא שמוכר מוכר בעין יפה ולא משייר לעצמו כלום, ואף האח כשחלק עם אחיו, נתן לו את חלקו בעין יפה ולא שייר לעצמו דרך ולא חלונות ולא סולמות וכו'.

אמנם דעת רב שיש להם דרך וחלונות וסולמות ואמת המים אחד על השני, כיון שרב לטעמו שהמוכר בעין רעה מוכר וממילא אף כחלק האח עם אחיו חלק בעין רעה ומשייר לעצמו את כל אלו.

ואומרת הגמרא שהוצרכו רב ושמואל להשמיע את מחלוקתם גם לגבי אחים שחלקו וגם לגבי מוכר בעלמא האם הלכה כרבי עקיבא שהוא מוכר בעין יפה או כחכמים שמוכר בעין רעה, כיון שאם היו נחלקים רק לגבי אחים שחלקו, היינו טועים לומר שרק לגבי אחים שחלקו סובר רב שיש לאחים דרך וכו' זה על זה, כיון שהאח שקיבל את השדה הפנימית רוצה לדור בה כפי שדר בה אביו וכפי שנאמר בפסוק בתהילים "תחת אבותיך יהיו בניך", אך מוכר בעלמא היינו טועים לומר שאף רב מסכים שאין לו דרך לעבור בה למה ששייר.

ולכן אמר רב שגם במוכר בעלמא הוא סובר כדעת חכמים שמור בעין רעה מוכר ומשייר לעצמו דרך.

ואם היו נחלקים רק לגבי מוכר בעלמא ולא לגבי אחים שחלקו, היינו טועים לומר שרק במוכר סובר שמואל שאין לו דרך על הקונה, אבל לגבי אחים שחלקו היינו טועים לומר שסובר שמואל שיש להם דרך זה על זה כי רוצה האח לדור בחלקו כפי שדר אביו, ולכן נחלקו בשניהם לומר לנו שלדעת שמואל תמיד מוכר בעין יפה מוכר ולא משייר לעצמו, ואף באחים שחלקו, ולדעת רב תמיד מוכר בעין רעה מוכר ומשייר לעצמו דרך ואם באחים שחלקו.

ומביאה הגמרא ששאל רב נחמן את רב הונא האם הלכה כמנו, דהיינו כדעת שמואל שרב נחמן היה תלמידו או כדברי רב שרב הונא היה תלמידו, והשיב לו רב הונא שהלכה כרב נחמן כיון שהוא מקורב לריש גלותא, ושכיח בבית הדין ורואה כיצד דנים את הדין.

ואומרת הגמרא שאם יש שני בתים פנימי וחיצון, והדרך לפנימי היא דרך הבית החיצון, אם אדם מכר את שניהם לשני אנשים או נתן אותם במתנה לשני אנשים, אין להן דרך זה על זה, ואין הפנימי יכול להיכנס לביתו דרך הבית החיצון, כיון שכאן לא שייר לעצמו דבר, אף לדעת חכמים וודאי שמכר בעין יפה ולא שייר אצל החיצון דרך לפנימי. וכל שכן אם בעל הבתים נתן את החיצון לאדם אחד במתנה ואת הפנימי מכר לאחר, שכיון שנתן את החיצון במתנה הוא נתן אותו בעין יפה, ולכן לא שייר לפנימי דרך בבית החיצון שיעבור בה לביתו.

ואם הוא מכר את הבית החיצון, ונתן במתנה את הבית הפנימי, בתחילה הייתה סבורה הגמרא לומר שאין להן דרך זה על זה, אך אומרת הגמרא שאין זה הדין, אלא יש לפנימי דרך על החיצון, כיון ששנינו בדעת חכמים שאף שמוכר מוכר בעין רעה, נותן מתנה נותן בעין יפה, וממילא כשנתן את הבית הפנימי במתנה נתן בעין יפה ונתן לו דרך בבית החיצון.

משנה. המוכר את הבית מכר יחד עמו את תשמישי הבית הקבועים אך לא המטלטלין, ומפרטת הגמרא שהמוכר את הבית מכר את הדלת כיון שהיא קבועה בבית, אבל לא את המפתח שהוא מיטלטל. וכן מוכר עם הבית את המכתשת קבועה אבל לא את המיטלטלת.

ויחד עם הבית מכור גם האיצטרוביל שהוא עיגול שסביב הריחים הקבוע בבית, שהוא מכור עם הבית כיון שהוא קבוע בקרקע, אבל לא את הקלת שממנה מכניסים את החיטים לריחים, ולא את התנור ולא את הכירים כיון שאינם קבועים בבית, אבל אם אמר לו שהוא מוכר את הבית ואת כל מה שבתוכו הרי כולן מכורין.

עמוד ב'

גמרא. מדייקת הגמרא שהמשנה אינה כדעת רבי מאיר, כיון שלקמן התבאר בדעת רבי מאיר שהוא סובר שאדם שמכר את הכרם, כלולים במכירתו גם תשמישי כרם, ואילו במשנה רואים שאדם שמוכר את הבית לא מכר את תשמישי הבית שאינם קבועים בו.

ומנסה הגמרא לומר שהמשנה אף כדעת רבי מאיר אלא שרבי מאיר דיבר על תשמישי כרם שהם כל כך קבועים בכרם שאין מוציאים אותם ממנו לעולם, אך במשנה מדובר על תשמישי בית שאינם קבועים כל כך. אך דוחה הגמרא שהמשנה השוותה את הדלת למפתח, ומשמע שכפי שהדלת קבועה לעולם כך גם המפתח, ולמרות זאת התבאר במשנה שהמפתח אינו מכור עם הבית כי אינו קבוע בקרקע. וממילא רואים שהמשנה אינה כדעת רבי מאיר.

מביאה הגמרא ברייתא שאומרת שהמוכר את הבית מכר את הדלת ואת הנגר ואת המנעול אבל לא את המפתח, ומכר עמו את המכתשת שחקקו בכותל הבית, אבל לא מכתשת שהייתה חקוקה, ולאחר מכן קבעו אותה בבית. **וכן** מכר את האיצטרוביל אבל לא את הקלת לא את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים.

אך דעת רבי אליעזר שאף המכתשת שחקקו אותה באבן ולאחר מכן קבעו אותה באדמה מכורה, כיון שלדעתו כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע.

ואם כשמכר את הבית אמר המוכר לקונה שהוא מוכר את הבית עם כל מה שבתוכו הרי כולן מכורין. אך אפילו באופן כזה לא מכר עם הבית לא את הבור ולא את הדות ולא את היציע.

יש דין בדיני מקוואות, שמקווה צריך שיהיו בו מים שאינם שאובים, וכלומר שלא שאבו אותם בכלי קודם שנכנסו המים למקווה.

ומביאה הגמרא ברייתא בדיני מקווה שאומרת שאדם שחקק צינור ולאחר מכן קבע אותו בקרקע כדי להוליך מים למקווה המים שבו פוסלים את המקווה מדין מים שאובים.

אבל אם קודם קבע באדמה חתיכת עץ או אבן, ולאחר שהייתה קבועה באדמה חקק בה צינור, המים שעוברים בה כשרים למקווה ואין דינם כמים שאובים, כי כשהצינור הפך לצינור הוא כבר היה קבוע בקרקע, והרי זה כאילו עשה חריץ בקרקע.

ושואלת הגמרא שלכאורה ברייתא זו לא כדעת ר' אליעזר שסובר שכל הקבוע בקרקע הרי הוא כקרקע, כי בברייתא רואים שצינור שחקקו ולבסוף קבעו דינו ככלי ולא כקרקע, ואף אין הברייתא כדעת חכמים הסוברים שאף דבר הקבוע בקרקע אינו בטל לקרקע כי אם כך מדוע אם קבע את הצינור בקרקע ואחר כך קבעו אינו נחשב ככלי.

ודנה הגמרא היכן מצינו שסובר רבי אליעזר שכל הקבוע בקרקע הרי הוא כקרקע.

ואומרת הגמרא שאין הכוונה לדברי רבי אליעזר לגבי מכתשת שחקקו אותה ואז קבעו אותה באדמה, כיון שיתכן שטעמו של רבי אליעזר בברייתא הוא לא משום שסובר שכל הקבוע בקרקע כקרקע, אלא משום שסובר שמוכר בעין יפה מוכר גם את המכתשת הקבועה.

ואלא מנסה הגמרא לומר שהכוונה לדעת רבי אליעזר שאמר שהרודה דבש מכוורת דבורים בשבת חייב חטאת כקוצר, ורואים שהכוורת הקבועה בקרקע נחשבת כקרקע, ששנינו במשנה שרבי אליעזר אומר שכוורת דבורים הרי היא כקרקע, אך דוחה הגמרא שיתכן ששם טעמו של ר' אליעזר הוא משום שנאמר בשמואל "ויטבול אותה ביערת הדבש" ולומדים משם שהרודה מהדבש בשבת חייב חטאת, אך אין ראייה שבכל מקום סובר ר' אליעזר שכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע.